

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiæ Moralis præcipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quid sit diuinatio; quotplex, & quale peccatum. Punct. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

at venis puniendus arbitrio iudicis pro qualitate criminis, ut laicos diximus, cum de peccatis hereticorum, & illorum, qui de heretici sunt, sermonem fecimus.

P V N C T Y M III.

Quid sit diuinatio, quotuplex, & quale peccatum.

S V M M A R I V M.

1. Demon futura contingentia pendentia à libera voluntate certè cognoscere non posse.
2. Futura à causa naturali necessario prouenientia bene cognoscere posse.
3. Variis modis homines instruuntur, & occulte docent damones.
4. Expeditur definitio diuinationis.
5. Duplex est diuinatio, & vrraque grauissimum peccatum.
6. Quod intelligitur, serio media illi vanis vteris, quid si ioci causa, vt experiaris, quid casu accidat, raro à mortali excusatur, plures contra sentiantur.
7. Observare somnia, auguria, &c. non vt certa, sed vt contingenti non videtur mortale una, vel altera vice, secus si frequenter.
8. Non videatur graue peccatum, si cum alio pactum in eas, ut premortis superstitioni appareat. Deo id concedente, monituras de sua salute, raro tamen à culpa venialis excusatur.
9. Inuocatio damoni tam expressa quam tacita multiplex est pro multiplicitate rerum, quae ad diuinacionem assumuntur.
10. Tacita, & expressa inuocatio non videtur scie differre.
11. At in confessione declarare debes, quomodo diuinaturis.
12. Omnis diuinatio sua tacita, sua expressa ad superstitionem pertinet.
13. Supersticio procedens ex patto expresso cum demone plurimes malitia habet.

1. Primitendum est damonem futura contingentia à libera voluntate pendentia certè cognoscere non posse, iuxta illud Ili. 41. Annunciate nobis, que futura sunt, & dicemus, quid Dī effis vos. Item neque certè cognoscere cogitationes, & affectiones hominum internas in voluntate sedentes, iuxta illud 2. Paralipom. 6. Tu solus nos t' corda hominum. Verum eis hæc certò non cognoscant, probabilissimè tamen ea coniectant. Tum quia causas naturales omnes, & vim earum perfectissime norunt. Tum quia norunt hominum affectiones, & naturales eorum inclinaciones. Tum quia maxima experientia possunt, & memoria retinunt quid ex quo communiter sequuntur. Tum quia sagacissimi sunt, & Deo permitte hominemphantasma variis viis perturbant.

2. Secundo primitum futura, quæ à causa naturali necessario prouenient optimè damones predicere possunt: quia eorum cognitio non excedit eorum naturam. Idem est de cogitatione praesentium, quæ in actu exteriū prodicunt. Quapropter scientia facta consilia, futura, aliisque occulta pertinente voluntate penduntur.

3. Tertio primitum variis modis damones instruere homines posse, & occulte docere. Primo obiciendo sensibus vera corpora aliunde asportata, vel à se fabricata, vel saltu obiciendo similitudines corporum mediis, quibus responsum reddit, & homines instruit. Secundò formando in sere aliquam vocem, que solùm à diuinatore audiatur. Tertio immutando phantasiam, sensus exteriores, & his similia: cum enim damo nymulato sit diuinæ excellētia, & omnes modos, quibus Deus suos seruos instruit, usurpare conatur, vt hac ratione excellētiam diuinam arroget, & offentre, & in omnibus Doctoris referendi conueniant.

4. Diuinatio in præcepto est futurorum contingentium prædictio modo indebito: Sic D. Thom. 2. 1. q. 95. art. 1. Azor. 1. p. in libro moral. lib. 9. cap. 12. q. Va en. diph. 7. q. 12. p. 1. Sanchez. lib. 2. in decal. cap. 3. 8. n. 1. Suarez. 1. de Relig. lib. 2. de superstit. c. 7. n. 1. & p. 5. Lessius lib. 2. de inst. c. 43. dub. 5. n. 21. Norante dixi, futurorum contingentium quia in ipso prædictio specialetur diuinatio consistit, tametsi ad prædictiōnēm cuiuscumque oculi, quod nulla humana vi cognosci potest, extensatur. Dixi indebitis modis, quia debito modos scilicet ex diuinā reuelatione future præcideri non est diuinatio, sed propria. Debet ergo prædictio à diuinā prouidencia minime ordinatis comparari. Hæc autem alia esse non possunt, præter auxiliū, demoniorumque instructionem. Nam exinde Deo, & Sanctis Angelis non est aliud qui occultiori noticiam, & quæ vi naturæ non possunt cognosci, prælare possit. Ergo si ad aliam quæ Deo: eiūque Angelis, noticiam occultorum, præcūrā, conuenienter à damone præcūrā.

5. Dupliciter hanc prædictiōnēm præcūrā putes, & iuxtam duplex est diuinatio alia quæ si inuocatione expresa dæmonis, & hec verbis, & factis fieri poset. Verbis, si verbis expressis eum inuoces; factis, si facta usurpes, quibus sic dæmonem respondere. Alia diuinatio, qua præcūrā occulitorum prædictiōnēm tacita dæmonis inuocatione, & hec contingit, cum vanā verba, & facta usurpas ad illius prædictiōnēs consecutiōnēm. Dicuntur autem vanā; quia ex se non valent notitiā illorum effectū præfati eo quod cum effectib⁹ nullam habent conexiōnēm: si igitur hæc usurpes ad aliquos effectū cognoscendos, videbis sane velle à dæmonē noticiam habere: cum enim, vanis verbis, & factis nullus alius nisi dæmon moueri posset ad prædictiōnēm illam concedendam; quia non sunt media apta, quibus Deus, bonūque Angelus mouetur, neque eius bonitatem decent, conuincērē sanē illa usurpas velle à dæmonē prædictiōnēm illam obtinere, coi hæc vanā, & futilia complacent. Neque valet dicere te nolle à dæmonē edoceri; & cum illo pactum inire, si factum usurpas, cui nullus alius, nisi dæmon se immisceret. Nam factū ipso opem dæmonis imploras, quantumvis verbis contrarium dicas; ut bene dicit Lessius lib. 2. cap. 43. dub. 8. num. 5. Sanchez. lib. 2. in decal. cap. 3. num. 4. Suarez. lib. 2. de superstit. cap. 9. num. 13. & seqq. Bonac. dispu. 3. de primo decal. præcept. quæf. 5. punct. 3. num. 6. Unde hæc inuocatio sive expresa, sive tacita grauissimum peccatum est, neque levitatem materiæ admittit, eius autem malitia in eo sita est, quia haec expresa vel tacita inuocatio vis amictiū cum iniquissimum inire, ciūque discipulum esse, quod est quoddam genus proditiois, & apostata. Sic Caeteran. 2. 2. q. 95. art. 2. Suarez. lib. 2. de superstit. c. 7. n. 10. & c. 9. n. 13. & 16. Sanchez. lib. 2. cap. 3. num. 4. & 5. Lessius lib. 2. cap. 43. dub. 5. n. 27.

6. Adiuero tamen supradicta procedere, cum serio medius illis vanis vteris ad prædictiōnēm occulitorum habendānam si illis mediis utrius ioci causa vt experiaris quid casu accidat, quid tale signum designet, credens tonum esse futile, & inane, communiter Doctores existimant neque esse superstitionem, neque excedere culpam veniale, Sic, Valent. 2. 2. diph. 6. quæf. 12. p. 4. Delius lib. 5. disquisit. mag. cap. 2. quæf. 4. Sanchez alios referens lib. 2. cap. 3. num. 20. Bonacina dispu. 3. de primo decal. præcept. quæf. 5. p. 3. n. 17. Suarez. tom. 1. de Relig. lib. 2. de superstit. cap. 9. n. 1. & alij apud ipsos. At credo raro à mortali hunc vrum excusari, qui compertum tibi est illi media improportionata esse ad significandum occultos effectus. Ergo cum tentas vide quid ex illi accidat, quidve significant, tantas experiri, ad factō se dæmon illis immisces, & consequenter tentas cum dæmonē Societatem haberes, quod eiūque ex ioco videatur grave peccatum.

7. Existimat autem regulariter solum esse veniale peccatum obseruare vanā, vel altera vice, somnia, auguria, aruspicia, fortis, & similia, non vt certa signa futuri eventus, sed vt contingentiā, qui certam fidem illi superstitionibus non praestans, non videris perfidē superstitionis tamēsi in periculo verteris. Dixi obseruare somnia, auguria vna, vel altera vice: si enim communiter hæc obseruares, & iuxta illas actiones diriges, non dubito te grauior peccaturum, quantumvis dicas illis fidem non habere, quia factis illis denoras credete alijs non ita efficaciter ad illatum normam actiones componentes. Sic Caeteran. in sum. verbo somniorum obseruatio. Nauat. sum. cap. 1. n. 33. & 37. Azor. lib. 9. cap. 17. fine, Sanchez. lib. 2. in decal. c. 38. n. 21. & 2. Suarez. lib. 2. de superstit. c. 13. n. 25. Bonac. dispu. 3. de primo decal. præcepto. g. 5. p. 3. n. 18.

8. Erit secundò te non peccare gravior, si cum alio pactum in eas, ut premortis superstitioni appareat (Deo id concedente monituras de sua salute, quia nihil intendis ope dæmonis cognoscere. At raro à culpa veniali tale pactum excusabitur. Tum ob curiositas vanam, tum ob periculum deceptionis, quod sèpē in his apparitionib⁹ soleret contingere. Quare iure optimo hos enjolos reprehendit. Martin. Delio lib. 2. disquisit. mag. 9. 26. scilicet 7. Bonac. dispu. 3. de primo decal. præcepto. g. 5. p. 3. in fine, Sanchez. cap. 48. n. 21. fine.

9. Rursus inuocatio dæmonis tam expressa, quam tacita multiplex est pro multiplicitate rerum, quae ad diuinacionem assumuntur, de quibus latè Delius lib. 4. disquisit. mag. cap. 2. q. 6. & 7. Breuerius tamen eas enumerant Sanchez. n. 2. lib. 2. cap. 3. num. 25. Suarez. cap. 8. in prime. & cap. 9. num. 5. Azor. cap. 12. & seqq. sed quia in specie morali non distin̄unt, supervacaneum duxi ea nomine. Non enim differt in genere moris diuinare per aquam, per ignem, per astrā, per somnia, per fortis, tamēsi in genere entis datur differentia: sicut funum au-

si non differt à tutto argenti iā genere motis: sic Azot. i. p. lib. 3. c. 12. q. 2. Suarez t. 1. de Relig. lib. 2. de superst. c. 9. n. 5. & c. 10. n. 2. & 3. Sanch. lib. 2. in decal. c. 38. n. 14. Bonac. disp. 3. de Pigno decal. precept. q. 5. p. 3. n. 20.

10. Solum inter invocationem tacitam, & expressam est difficultas; an sit aliqua differencia specifica necessaria in confessione manifestanda? Ratio difficultatis est: quia idem iuris est taciti, ac expressi: leg. de quibus, in fine, ff. de legis. & leg. cum quid. ff. si certum peratur, & late Eberatus loco ab expresso ad tacitum num. 1. Professio enim tacita, & expressa non differunt. Et idem est de confessu in quilibet contractu. Et confirmo. Tota malitia diuinacionis constituit in voluntate impetrandi à domine, quod faciat à Deo expostulandum; sed hæc voluntas eadem est, sive verbis id postules, sive factis. Item cum vteris factis, quibus locis demonem se immiscere, censuris exprestè demonem invocare: sed eadem malitia videatur esse, cum vteris factis, quibus scis nullum alium nisi demonem se immiscere posse; tametsi necias, an de facto demon se illius immixtus sit. Ergo tacita invocatione non differt ab expressa. Ergo non tenet hoc in confessione exprimere, sed lausfacies, si dicas te in diuinatione mortaliter peccasse & na tener. Victor. sum. vbi de confess. n. 176. in fine Adde, esto, tacita invocatione ab expressa differat, differat tamen sicut imperfictum à perfecto, quod non arguit diueritatem specificam, sed gradualem maiori, vel minoris gravitatis; vt dicit Sanch. cap. 18. n. 24. Suan. lib. 2. de superst. c. 10. n. 1. Bonac. p. 3. n. 20. & fauet D. Thom. 2. 2. q. 9. 5. art. 3. ad 1. dicens: multo grauius est demones invocare, quam aliqua facete, quibus dignum sit, vt se demones gerant. Non enim dixit diuersum esse specie, sed esse grauius; quasi iudicans grauitatem esse intra eandem speciem. At eis probabilis sententia neminem obligatum esse circumstantiam aggravantes intra eandem speciem in confessione manifestare. Ergo eis probabile non esse obligatum manifestare expressam demonis invocationem.

11. Ceterum credo, ut obligatum esse manifestare pactum expressum: Sic Sanch. Suan. Bonac. locis allegatis id tanquam certissimum reputantes. Ratio ea videatur esse: quia in confessione manifestare teneris non solum distinctionem specificam peccatorum, sed & numericam. At cum voluntatem habes expressam demonem invocandi, distinctum peccatum est, ac est illud, quod committis tacita invocatione; quia in tacita invocatione solum hæc voluntas virtualiter adest non formaliter, sed voluntas formalis à virtuali est numero distinet. Ergo teneris in confessione has voluntates distinguere. Neque obstat ratio contraria. Fatoe non differt species tacitam invocationem ab expressa: quia numero differunt manifestanda est.

12. Deinde est difficultas; an omnis diuinatio fœcita, sive expressa ad superstitionem pertinet? Negat Valen. 2. 2. disp. 3. q. 12. p. 1. in princ. indicat Lefsius. lib. 2. de infit. cap. 43. dub. 5. n. 28. Moutent; quia superstitione constitut in voluntate attribuendi creature diuinum honorem, at sola diuinatio futuorum contingentium pendentia à causa libera ad Deum pertinet. Ergo sola hæc diuinatio superstitione est. Et confirmo, cùm à dæmoni perit scientiam aliquius; oculi effectus praesentis, non perit quod eius potestatem excedat, ergo nullum illi tribuit diuinitatem. Ergo neque superstitionem committis, tametsi grauissime pecces. Ceterum probabilis est veram eff. superstitionem: Sic cum D. Thom. 2. 2. q. 85. art. 2. doceat Cajetan. ibi in fine, Suarez lib. 2. de superst. cap. 8. à num. 16. Sanchez lib. 2. in decal. cap. 38. à numer. 9. Ratio est: quia ex proprio diuinitate iure vult Deus, vt creatura omnes ad ipsum confugant, in eoque fidant. Qui ergo illo reliquo confugeretur ad suum inimicum, in eoque confideret; plane ciuij iuri diuino derogaret, & quod illius proprium est veller inimico tribuere. Ergo committe superstitionem, & tacitam idolatriam: & per hæc pater solvito contrarie rationis.

13. Notandum tamen est cum Suarez lib. 2. de superst. cap. 8. à num. 22. Sanch. lib. 2. in decal. cap. 38. n. 26. Lefsius lib. 2. de infit. cap. 43. dub. 5. n. 28. Superstitionem procedentem ex patre expresso cum dæmonie plures malitiae adiunctas regulanter habere: habet namque speciem idolatriæ, sicut tanquam quid diuinum recognoscas; heretis speciem, si eum talen esse credas; vanitatis, & superbiae, si ad conciliandam opinionem vulgi iis superstitionis mediis varijs. Quapropter confessarij in horum examine diligenter esse debent; vt eorum malitiam, & peccati circumstantias plenè cognoscant.

P V N C T V M I V .

Qua ratione diuinatio per astra absque expressa invocatione dæmonis licita sit?

S V M M A R I V M .

1. Ex astris prædicere naturales effectus, nullum est peccatum.

2. Idem est de temperamento, conditione, qualitate, & inclinazione cuiusvis viuentis.
3. Sed hi effectus certè prædicti non possunt: sed sub quadam probabilitate.
4. Ex astris essentia ex libera hominis voluntate pendentes, ut occultos effectus prænuntiare superficio est.
5. Quid si non certo, sed probabilitate prænuntiantur? Argumentum est superstitionem eff.
6. Secus vero, si solum conjecturaliter.
7. An hoc conjecturalis, & tenuissima prædictio sicutem metu proprio Sixti V. prohibetur? Affirmant aliqui.
8. Probabilis censio non prohiberi.
9. Satistis oppositis rationibus.
10. Quid dicendum de Zahoris? Approbatur doctrina Sanch.

1. Dplex genus effectuum ex astris prædicti potest, aliud effectuum naturalium, aliud continguum. Si ex astris prædictis naturales effectus, scilicet serenitas, vel temperatorem, pluviam, vel grandinem, peccatum superstitionis non committis; quia negari non potest ipsos orbis celestes horum effectuum causas esse, & licet exceedas in prædictio, quia plus certò eos prædictis, quam ex astris colligi posse ex seculi damno aliqui extrinsecus peccatum mortale non erit, sed veniale tantum, vitium imprudentia, temeritas, lea mendacij. Sic Sanch. lib. 2. in decal. c. 18. n. 29. fine, Stuar. t. 1. de Relig. lib. 2. de superst. c. 11. n. 5. & 12.

2. Idem quod dictum est de his effectibus dicendum est de temperamento, conditione, qualitate, & inclinazione cuiusvis viuentis: si enim ex astris prænuncies aliquem superbiz, arroganz, ita, alisque passionibus esse subiectum, non peccas grauiter; quia ex influentiâ astrarum in nativitate cuiusvis continguum hæc inclinationes magna ex parte proueniunt.

3. At hi effectus certè prædicti non possunt, sed quadam tenuissima probabilitate: Tum quia aspectus astrarum necelarius ad horum iudicium ferendum perfectè non cognoscitur, tum quia ab aliis causis præter alia dependet. Tum quia sapientia impedientur. Quis enim non videt fieri impossibile esse, in quo cognoscit aspectus astrarum, qui in puncto nativitatis regnanti, cum eorum motus ita velocissimus sit, & quolibet puncto varietur. Adde, esto cognoscere aspectus astrarum in puncto nativitatis regnantes, non tamen cognoscere potest astra regnania in puncto conceptionis, sed ad temperamentum viuentis non minus, immo potius efficacius conducunt astra conceptionis, quam nativitatis; quia fetus tenetur est, & facilior penetratur. Item inclinatio, conditio, & temperatura viuentis non tam ex astris collegi debet, quam ex temperatu parentum, & alimento, quo nutritur, scilicet sub eisdem astris semper terra bona mandatum vberem fructum reddit, mandatum vero terreni incolæ nullum producit. Ergo summa est imprudentia ex solis astris velle inclinations hominum cetero prænuntiantes & ita tener & optimè probat Suan. lib. 11. num. 9. Sanch. lib. 2. c. 18. n. 29. Lefsius lib. 2. c. 44. dub. 6. à n. 32.

4. Si autem ex astris essentia ex libera homini arbitrio pendentes, aut effectus oculi prænuntiantur, velis, superstitio committis. Quapropter non licet ex astris prædicere futura bala, contentiones, æmulationes: item neque cum eorum moribom tibi esse euenterum, neque periculum mortis incursum, neque matrimonium celebratum, iter factum, dignitatem consecutur, & his similia: quia hæc omnia ex voluntate libera pendentes, ac proinde ex astris prænuntiantur nequam possum. Idem iesi est de furis oculis, alii que hominum actionibus, iuriis humanae induititia inuestigari non possunt, scilicet astra inuestigare tentes peccatum grauissimum superstitionis committis: Sic omnes doctores cum D. Thom. 2. 2. q. 9. 5. art. 5. & constat ex illo Deuteronom. 18. Gentes ita, quorum poldebitis terram, augures, & diuinos consule, tu autem alter à domino Deo tuo initiatu es. Et Ieremias cap. 10. A. sequitur cali nolite mesuere, quia timens gentes, quia leges populi vane sunt. Ex iure autem canonico confit hoc esse peccatum: ex cap. illos. 2. 6. q. 2. cap. igitur. 20. q. 3. cap. non licet, 26. q. 5. & alios, & ex Bulla Sixti V. contra Alstrologos: Ex iure autem civili confit, ex leg. nemio & leg. eis, Cod. de maled. & Mathematic. & leg. Mathematica, Cod. de Episcopali auctoritate. Ratio est, quia alia esse non possunt causa naturales horum effectuum; alias non essent liberi. Neque etiam esse possunt eorum signa naturalia ob eandem rationem. Relata est ergo, vt solum esse possint signa ad placitum: sed hoc videatur impossibile: cum astra univociter procedant, & effectus in mundo contingentia diuersissimi sint, pater in Jacob, & Esau, qui eis simul nati sunt, diuersas inclinations, mores, & facta praetulerunt. Ergo idem signum non potest haec diversa significare, nisi signum sit æquivoicum: & admisso gratis esse signa ad placitum futuorum euenterum, certum est humana industria id cognosci non posse: unde enim cognoscere potest esse impossibile ad significandum futurum euenterum contingentem?